

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ІНСТИТУТУ РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА

О.О. Олексієнко

Інститут рибного господарства НААН

Для забезпечення потреб населення у повноцінних високобілкових продуктах постало питання раціонального використання наявного в державі рибогосподарського фонду, а також створення нових рибних господарств.

Однак, як показала практика, без науково обґрунтованої системи їх господарювання, використовувались вони малоефективно, тому нагальною потребою було створення в рибній галузі наукової установи.

1 лютого 1930 р. у Києві була заснована дослідна станція рибництва, яка, на підставі Постанови Ради Народних Комісарів УСРР від 3 квітня 1930 р. № 11/664 арт. “Зд” Про утворення науково-дослідного інституту рибного госпо-

дарства, була реорганізована з 1 грудня 1930 р. в Київський науково-дослідний інститут рибного господарства.

Інститут рибного господарства Національної академії аграрних наук України (ІРГ НААН) — один з найдавніших рибогосподарських науково-дослідних закладів колишнього Радянського Союзу.

До завдань Інституту входило розроблення раціональних методів ведення рибного господарства.

Основні етапи реорганізації Інституту:

- 15.03.1930 р. Київська дослідна станція рибництва
- 01.12.1930 р. Київський науково-дослідний інститут рибного господарства
- 25.02.1944 р. Київський науково-дослідний інститут ставового і озерно-річкового рибного господарства
- 04.04.1945 р. Український науково-дослідний інститут рибного господарства (УНДІРГ)
- 10.12.1986 р. Українське науково-виробниче об'єднання з рибництва та рибальства (УкрНВО з рибництва та рибальства)
- 14.04.1992 р. Інститут рибного господарства Української академії аграрних наук (ІРГ УААН)

Підпорядкування Інституту:

- 01.12.1930 р. Народний комісаріат постачання УСРР
- 25.02.1944 р. Народний комісаріат рибної промисловості УСРР
- 05.1953 р. Міністерство промисловості продовольчих товарів УРСР
- 07.1954 р. Міністерство рибної промисловості УРСР
- 08.1957 р. Українська академія сільськогосподарських наук
- 11.07.1961 р. Головне управління рибного господарства Ради народного господарства УРСР
- 02.06.1962 р. Державний виробничий комітет Ради Міністрів СРСР з питань рибного господарства
- 01.1966 р. Міністерство рибного господарства СРСР
- 10.12.1986 р. Головне управління рибного господарства внутрішніх водойм України
- 14.04.1992 р. Українська академія аграрних наук
- 17.01.1995 р. Українська академія аграрних наук і Міністерство рибного господарства України

Структура Інституту та її реорганізація

З часу заснування завданнями Інституту було розроблення нових методів ведення рибного господарства, підготовка кадрів, організація державного і кооперативного рибництва. Діяльність Інституту була спрямована на:

- вивчення стану рибного господарства у ставах, дрібних річках України та торфових кар'єрах для організації рибгоспів в окремих регіонах;
- розробка питання годівлі риб та використання різних добрив у рибному господарстві;
- організацію та ведення селекційно-племінної роботи з коропом;
- розробку питань штучного рибозведення;
- розвиток рибогосподарської гідротехніки та меліорації;
- вивчення питань економіки та організації рибного господарства;
- вивчення питань профілактики та боротьби з хворобами риб;
- акліматизацію нових видів риб у водоймах України.

У результаті пропаганди завдань рибництва, підготовки кадрів рибоводів, розробки заходів щодо відтворення рибних запасів у розвитку рибного господарства в довоєнний час було досягнуто значних успіхів.

У роки, які передували Другій світовій війні, Інститут своїми роботами комплексно впливав на весь процес вирощування риби. Завдяки цьому у багатьох рибних господарствах були досягнуті максимальні виходи риби з гектара ставу, в окремих випадках були одержані рекордні результати. Так, у ставах рибгоспу “Совки” у 1940 р. з 1 га водного дзеркала було отримано 43 ц риби.

У довоєнний період Інститут своєю діяльністю брав участь і керував роботами щодо заселення водойм Донбасу коропом, щодом і судаком, проводив акліматизаційні роботи з сигом і фореллю, організував вивчення великого Дніпровського водосховища (озера) і надавав допомогу риболовецьким господарствам з упровадження і освоєння нових для цього району знарядь лову і раціоналізації промислу на озері.

У результаті підготовки рибоводних кадрів і впровадження розробок Інститу-

ту заходи з відтворення рибних запасів уже в довоєнний час набули значних розмахів.

Друга світова війна перервала роботу Інституту, який був евакуйований на Урал, війна призвела до руйнування значної кількості ставів, загинували цінних племінних стад коропа, розповсюдженню захворювань риб.

Діяльність Інституту відновились на початку 1944 р., відповідно до Постанови Раднаркому УСРР від 25 лютого 1944 р., якою йому було присвоєно найменування “Київський науково-дослідний інститут ставового і озерно-річкового рибного господарства”.

Відповідно до штатного розкладу, затвердженого у травні 1944 р. до складу Інституту входили такі структурні підрозділи:

1. Загальний відділ.
2. Відділ ставового рибництва.
3. Відділ озерно-річкового господарства.
4. Лабораторія гідрохімії.
5. Лабораторія форелевого господарства.
6. Лабораторія хвороб риб у ставовому господарстві.

До діяльності загального відділу входило: планування і звітність, фінанси, господарські питання, кадри, робота вченої ради.

Напрямок діяльності Інституту протягом 1944–1945 рр. характеризувався відновленням зруйнованого війною ставового господарства: досліджувалися рибницько-технічний та епізоотичний стани ставових господарств, здійснювалася розробка заходів щодо зміцнення та поліпшення господарств, надавалася практична допомога виробництву в справі налагодження експлуатації ставового фонду та підготовки кадрів.

У цей час до структури Інституту, яка не набула змін порівняно з 1944 р. входили: Львівська рибогосподарська лабораторія, дослідне рибне господарство-лабораторія “Пуща-Водиця” та Київська станція рибозведення.

Протягом п'ятирічки 1946–1951 рр. Інститут проводив дослідження, спрямовані на підвищення продуктивності рибницьких ставів, повнішого використання кормових ресурсів рибогосподарських

водойм, підняття культури виробництва, селекційно-племінну роботу, спрямовану на виведення кращих порід і видів риб для розведення у ставах, вивчення захворювань риб та розробку заходів боротьби з ними, раціональне використання сировинної бази внутрішніх водойм. Усе це сприяло тому, що вилов товарної риби за період 1946–1950 рр. у рибгоспах Міністерства рибної промисловості УРСР подвоївся від 16000 до 32000 ц.

У подальші роки науково-дослідні роботи Інституту значною мірою сприяли освоєнню рибних багатств Дніпра, Дунаю, Дністра, Південного Бугу, Сіверського Дінця. Особливе значення роботи Інституту мали для поліпшення рибного господарства водосховищ дніпровського каскаду. На цих водосховищах були організовані рибні господарства нового типу, що відрізнялися від річкового. Багато уваги приділяв Інститут підвищенню рибопродуктивності найбільш значних водосховищ на Дніпрі — Київського і Кременчуцького.

Вивчаючи і узагальнюючи досягнення вітчизняної і зарубіжної науки, техніки, передового досвіду організації і ведення рибного господарства у внутрішніх водоймах, Інститут надає практичну допомогу виробництву в розробленні перспектив розвитку рибного господарства.

Інститутом розроблено та впроваджено метод комплексної інтенсифікації у ставовому рибництві, а також методи застосування у ставах мінеральних добрив і вапна, що дало змогу одержувати рибопродуктивність 2,5–4,5 т/га.

У зв'язку з розширенням діяльності Інституту у 1947 р. у структурі Інституту на базі існуючих п'яти відділів і лабораторій було створено 7 лабораторій, а саме:

1. Лабораторія рибництва.
2. Лабораторія іхтіології.
3. Лабораторія гідрохімії, гідрології і гідробіології.
4. Лабораторія економіки і промислу риби.
5. Лабораторія гідротехніки і меліорації.
6. Лабораторія генетики і селекції риб.
7. Лабораторія хвороб риб.

Така структура Інституту зберігалася до початку 50-х років. У 1952 р. у резуль-

таті структурної реорганізації в Інституті створено такі підрозділи:

1. Відділ ставового господарства.
2. Відділ рибогосподарського освоєння водосховищ.
3. Лабораторія гідрохімії.
4. Лабораторія хвороб риб.
5. Лабораторія рибництва (Великий Любін Львівської області).

Протягом 1954–1957 рр. структура Інституту була представлена такими підрозділами:

1. Відділ ставового господарства.
2. Відділ рибогосподарського освоєння водосховищ.
3. Лабораторія фізіологічної хімії і гідрохімії.
4. Лабораторія хвороб риб.
5. Відділ економіки і механізації.
6. Лабораторія рибництва (Великий Любін Львівської області).

Діяльність Інституту у цей період була спрямована на розвиток рибного господарства в Україні. Його наукові розробки сприяли освоєнню рибних багатств річок Дніпра, Дунаю, Дністра, Південного Бугу, Сіверського Дінця, а потім — поліпшенню розвитку рибного господарства створеного каскаду Дніпровських водосховищ. На цих водоймах були організовані рибні господарства нового типу, які відрізняються від річкового. Значна увага приділялася підвищенню рибопродуктивності водосховищ.

У зв'язку з розширенням завдань і функцій Інституту структура його зазнала певних змін і протягом 1958–1961 рр. була представлена такими підрозділами:

1. Відділ акліматизації риб.
2. Відділ інтенсифікації ставового рибництва.
3. Відділ селекції риб.
4. Відділ рибогосподарського освоєння водосховищ.
5. Відділ хвороб риб.
6. Лабораторія гідрохімії.

У 1962 р. структура Інституту була представлена такими підрозділами:

1. Відділ акліматизації риб.
2. Відділ ставового рибництва.
3. Відділ водосховищ.
4. Відділ селекції риб.
5. Відділ хвороб риб.
6. Відділ гідротехніки і меліорації.

7. Відділ економіки і організації рибного господарства.

8. Хімічна лабораторія.

9. Лабораторія фізіології і біохімії риб.

Ученими-селекціонерами Інституту у 50-х роках виведені українська рамчаста та українська луската породи коропа, наприкінці 90-х — три їх високопродуктивних внутрішньопорідних типи: нивківський лускатий, любінський лускатий та любінський рамчастий коропа, а в останні роки — малолускатий тип коропа, які збагатили генофонд коропівництва України, Білорусі, Росії тощо. На даний час ведуться роботи з їх удосконалення.

У 1963 р. у структурі Інституту було створено відділ кормів і годівлі риб, у 1966 р. — відділ науково-технічної інформації.

Розширюється також периферійна структура Інституту, яка на кінець 1960-х рр. була представлена такими підрозділами:

1. Львівське відділення (сміт Великий Любінь Городоцького району Львівської області).

2. Херсонське відділення (м. Херсон).

3. Донецький опорний пункт (м. Слов'янськ Донецької області).

4. Сулинський опорний пункт (с. Бугайка Глобинського району Полтавської області).

5. Дослідне господарство “Нивка” (м. Київ).

Подібною структурою з невеликими змінами Інститут був представлений протягом 1970-х років.

Протягом 1980-х років структура Інституту була представлена такими науковими відділами і лабораторіями:

1. Відділ промислового рибництва:

Лабораторія селекції риб.

Лабораторія рибництва.

Лабораторія кормів і годівлі риб.

Групи при відділі промислового рибництва:

Форелівництва.

Гідрохімії.

Фізіології і гістології риб.

2. Відділ водосховищ:

Лабораторія дослідно-виробничого Каховського водосховища.

Групи при відділі водосховищ:

• Кременчуцького і Дніпродзержинського водосховищ.

• Київського і Канівського водосховищ.

• Вивчення запасів і прогнозування вилову риби.

• Вивчення і розведення раків.

Сектор економічних проблем рибогосподарського водокористування;

3. Лабораторія акліматизації нових об'єктів рибництва:

Групи при лабораторії акліматизації нових об'єктів рибництва:

• Біотехніки розведення рослиноїдних риб.

• Розведення буфало.

• Розведення канального сома.

4. Лабораторія іхтіопатології.

5. Лабораторія економічних досліджень.

6. Відділ науково-технічної інформації.

7. Дніпропетровський опорний пункт.

8. Донецький опорний пункт.

9. Сулинський опорний пункт.

10. Чорнобильський опорний пункт.

11. Львівське відділення.

12. Дослідне господарство “Нивка”.

Інститутом розроблені та впроваджені наукові основи інтродукції у внутрішні водойми України рослиноїдних риб далекого комплексу (білий та строкакий товстолобики, білий амур), а також предствників північноамериканської іхтіофауни (веслоніс, буфало, канальний сом); технології вирощування їх у ставах, водоймах-охолоджувачах енергетичних об'єктів та нагулу у великих рівнинних водних об'єктах, що дало змогу довести частку цих об'єктів рибництва у загальному вилові риби до 40%.

Після аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 р. була додатково створена радіоізотопна лабораторія.

Протягом 1990-х рр. структура Інституту з невеликими змінами була представлена такими науковими підрозділами:

1. Відділ водосховищ:

Сектор Каховського водосховища та водойм пониззя Дніпра.

2. Відділ наукового маркетингу.

3. Лабораторія аквакультури.

4. Лабораторія генетики і селекції риб.

5. Лабораторія проблем годівлі риб.
6. Лабораторія менеджменту в рибництві.

7. Лабораторія відтворення та вирощування посадкового матеріалу цінних видів риб.

8. Лабораторія технології промислового відтворення цінних гідробіонтів.

9. Лабораторія іхтіопатології.

10. Лабораторія фізіології та біохімії риб.

11. Сектор екологічних досліджень.

12. Сектор радіологічних досліджень.

13. Дніпропетровська лабораторія рибництва.

14. Донецька лабораторія рибництва.

15. Львівське відділення.

16. Херсонське відділення.

17. Дослідне господарство “Нивка”.

На початку 2000-х років структура Інституту була представлена такими науковими підрозділами:

1. Відділ економічної ефективності.

2. Відділ вивчення біоресурсів водосховищ.

3. Лабораторія менеджменту в рибництві.

4. Лабораторія наукових досліджень з питань інтелектуальної власності і маркетингу інновацій.

5. Відділ аквакультури та екології гідробіонтів.

6. Лабораторія екологічних досліджень.

7. Лабораторія гідробіології та технологій культивування цінних безхребетних.

8. Лабораторія удосконалення технологій відтворення та вирощування риб.

9. Лабораторія кормів і годівлі риб.

10. Дніпропетровська лабораторія рибництва.

11. Закарпатська лабораторія рибництва.

12. Херсонська лабораторія аквакультури.

13. Лабораторія генетики і селекції риб.

14. Лабораторія біотехнології в рибництві.

15. Лабораторія іхтіопатології;

16. Львівське відділення (наукова діяльність).

17. Державне підприємство дослідне господарство Львівського відділення Інституту.

18. Державне підприємство дослідне господарство “Нивка” Інституту рибного господарства.

Відпрацьована ефективна ресурсоощадна система вирощування рибосадкового матеріалу та товарної риби за різних форм ведення рибництва (випасна, напівінтенсивна, інтенсивна) для господарств різного типу в зональному аспекті з оптимальним набором полікультури риб, а також ефективні рецепти комбікормів для риб, методи їх використання та застосування нетрадиційної сировини для їх виготовлення, рекомендації з раціональної годівлі риб при вирощуванні цього літоку та товарного коропа в умовах промислового рибництва, що широко використовується виробництвом.

Розроблені технології товарного вирощування веслоноса в ставах різних фізико-географічних зон та рекомендації з його відтворення, технології з відтворення та вирощування цінних безхребетних, промислового культивування річкових раків, методи підвищення біопродукційного потенціалу ставів, товарного осетрівництва та форелівництва, відпрацьовано “модель” одержання потомства піленгаса та технологія його вирощування у полікультурі, рекомендації з формування маточних стад лососевих риб з поліпшеними репродуктивними ознаками.

На даний час до структури Інституту входять такі підрозділи:

Відділ вивчення біоресурсів водосховищ.

Відділ ставового рибництва та екології гідробіонтів.

Лабораторія екологічних досліджень.

Лабораторія гідробіології та технологій культивування цінних безхребетних.

Відділ індустріального рибництва та відтворення зникаючих видів риб.

Лабораторія лососівництва та відтворення зникаючих видів риб.

Закарпатський сектор індустріального рибництва.

Відділ селекції риб.

Лабораторія розведення коропа.

Відділ молекулярно-генетичних та біохімічних досліджень.

Лабораторія популяційно-генетичного моніторингу.

Сектор ДНК-технологій.

Сектор кормів і годівлі риб.

Лабораторія біотехнологій в рибництві.

Лабораторія іхтіопатології.

Відділ економічної ефективності.

Лабораторія менеджменту в рибництві.

Відділ міжнародного науково-технічного співробітництва та інтелектуальної власності.

Сектор інтелектуальної власності і маркетингу інновацій.

Важливу роль відіграють наукові дослідження з питань удосконалення методів рибогосподарського освоєння великих рівнинних водних об'єктів з урахуванням їх сучасного екологічного стану. З метою раціонального використання їх біогеоценозів Інститутом розробляються щорічні прогнози і ліміти вилову риби, які результативно впроваджуються рибогосподарськими організаціями.

Значне місце ученими-екологами Інституту рибного господарства приділяється вивченню екологічного стану і розробці наукових основ охорони рибогосподарських водойм від забруднення радіонуклідами, важкими металами, токсикантами та органічними забруднювачами з метою одержання екологічно безпечної рибної продукції.

Ученими-екологами розроблені для галузі нормативи показників якості води, методи її очищення від забруднювачів, технології ведення рибництва у господарствах, що зазнали радіоактивного забруднення. Розроблені науково обґрунтовані методи очищення рибницьких водойм від забруднювачів, спрямовані на одержання екологічно безпечної рибної продукції. Відпрацьовані методи діагностики, профілактики та боротьби з хворобами риб з використанням екологічно безпечних методів, спрямованих на підвищення імунного статусу організму риб та розроблені рекомендації щодо використання в рибництві найбільш ефективних біологічно активних препаратів, щодо застосування оптимальних доз мікроелементів (йоду, кобальту, селену); методи детекції вірусу некрозу зябер з використанням ПЛР-аналізу.

Розроблені науково обґрунтовані методи раціонального використання іхтіофауни дніпровських водосховищ, режими ведення в них рибальства, методи підвищення складу іхтіофауни.

Наукові розробки Інституту є промислово застосовними, вони мають широке впровадження в галузі.

Ученими Інституту розроблені: концепція розвитку рибного господарства України, шляхи підвищення його економічної ефективності, пропозиції щодо реформування галузі у ринкове середовище, а також ряд програм, спрямованих на доведення обсягу вирощування риби у внутрішніх водоймах України до 340 тис. т.

Наукові розробки Інституту знайшли широке застосування у вітчизняному рибництві, а також країнах близького та далекого зарубіжжя, зокрема з селекції, комплексної інтенсифікації у ставовому рибництві, акліматизації нових об'єктів рибництва, екології тощо і вони ефективно впроваджуються у рибних господарствах держави, а також зарубіжжя.

Інститут нині проводить пошукові дослідження на перспективу за пріоритетними для рибогосподарської галузі напрямками, пов'язаними з розробленням теоретичних основ ведення аквакультури у внутрішніх водоймах України на основі вивчення їх біопродукційного потенціалу; новітніх біотехнологій, спрямованих на одержання селекційного матеріалу з господарсько цінними ознаками; методики збереження та поліпшення генофонду цінних об'єктів рибництва, рідкісних та зникаючих видів риб; екологічно та економічно доцільних методів поліпшення стану біоценозів внутрішніх водойм, а також ранньої діагностики, профілактики та боротьби з хворобами риб на молекулярно-генетичному рівні; методів забезпечення сталого використання біоресурсів та збереження біорізноманіття басейну Дніпра; нових економічних моделей господарювання у рибних господарствах різних форм власності.

Підготовка наукових кадрів в Інституті рибного господарства НААН здійснюється через аспірантуру, яка функціонує в Інституті з 1959 р. Навчання аспірантів, відповідно до перереєстрації аспірантури Інституту Міністерством освіти і науки

України (протокол від 28.02.03 № 112), здійснюється за такими спеціальностями: 03.00.10 — іхтіологія; 06.02.03 — рибництво; 06.02.01 — розведення та селекція тварин.

Щороку в Інституті навчається 17–20 аспірантів. Обсяги набору аспірантів становлять 4–5 чоловік у рік, з них — до 50% з відривом від виробництва. Підготовка аспірантів як з відривом від виробництва, так і без відриву проводиться, в основному, для власних потреб.

Наукове керівництво аспірантами здійснюють доктори та кандидати наук. Наукові керівники ведуть постійний контроль за виконанням плану аспірантської підготовки, польових та лабораторних робіт, роботою аспірантів над літературою. Аспіранти звітують на засіданнях відділів та вченої ради Інституту, атестуються на наступний рік навчання. Наукові керівники звітують на засіданнях ученої ради про хід підготовки аспірантів.

Аспіранти Інституту мають змогу для виконання наукової роботи користуватися приладами, обладнанням, електронно-обчислювальною технікою, реактивами тощо, які є у наявності відділів і лабораторій, вони забезпечуються матеріально-технічною базою в дослідних господарствах Інституту, а також в рибних підприємствах Держкомітету рибного господарства України та об'єднання "Укррибгосп". Аспіранти разом з науковцями Інституту беруть участь у наукових та науково-практичних конференціях з питань розвитку аквакультури в сучасних економічних умовах.

При Інституті є гуртожиток аспірантів, де постійно проживають аспіранти очної форми навчання та періодично аспіранти-заочники. Молоді спеціалісти забезпечуються житлом на загальних підставах.

Дисертації аспірантів відповідають напрямку спеціалізованої вченої ради і спрямовані на розширення асортименту культивованих видів риб, збільшення обсягів виробництва високоякісної екологічно безпечної рибної продукції та раціональне використання біоресурсів внутрішніх водоем України.

Педагогічна діяльність провідних наукових співробітників Інституту риб-

ного господарства спрямована на забезпечення рибогосподарської галузі фахівцями-рибниками з вищою освітою (напрямок підготовки 8.130.30 — водні біоресурси). Щороку на базі Інституту проводиться підготовка не менше 10 дипломних робіт бакалаврів, спеціалістів та магістрів. Науковці Інституту здійснюють за сумісництвом викладання лекцій студентам на кафедрах аквакультури, іхтіології, гідробіології Національного університету біоресурсів і природокористування України, Білоцерківського національного аграрного університету, Дніпропетровського та Львівського національних університетів, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій. Студенти цих навчальних закладів проходять виробничу та переддипломну практику на базі наукових та виробничих підрозділів Інституту, випускники, які виявили нахил до наукових досліджень, направляються на роботу та до аспірантури Інституту.

Тематика наукових досліджень. Інститутом рибного господарства НААН наукові дослідження виконуються за програмою "Рибництво" — "Наукове забезпечення розвитку аквакультури та підвищення ефективності використання водних біоресурсів внутрішніх водоем України". Разом з тим Інститут рибного господарства спільно з Інститутом розведення і генетики тварин НААН та Інститутом біології тварин НААН виконують завдання, які є складовими частинами НТП НААН, які здійснюють відповідні Науково-технічні центри НААН.

Крім того, Інститут виконує низку завдань за "Тематичним планом науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок Держкомрибгоспу України".

Ряд завдань — за госпугодами з рибогосподарськими та іншими установами. Також Інститут здійснює наукове забезпечення рибогосподарської галузі України у двох основних напрямках, пов'язаних з розробкою науково обґрунтованої системи ведення аквакультури у внутрішніх прісноводних і солонуватоводних водоемах та методів сталого розвитку і раціонального використання біоресурсів водосховищ дніпровського каскаду.

Тематика наукових досліджень Інституту рибного господарства є актуальною

відповідно до потреб рибогосподарської галузі і відповідає основному напряму діяльності Інституту — розробленню методів ведення рибного господарства на внутрішніх прісноводних та солонуватоводних водоймах України”.

На перспективу пошукові дослідження ведуться за пріоритетними для рибогосподарської галузі напрямами, пов’язаними з розробкою теоретичних основ ведення аквакультури у прісноводних і солонуватоводних водоймах України на основі вивчення їх біопродукційного потенціалу; новітніх біотехнологій, спрямованих на одержання селекційного матеріалу з господарсько цінними ознаками; методики збереження на поліпшення генофонду цінних об’єктів рибництва, рідкісних та зникаючих видів риб; екологічно та економічно доцільних методів поліпшення

стану біоценозів внутрішніх водойм, а також ранньої діагностики, профілактики та боротьби з хворобами риб на молекулярно-генетичному рівні; методів забезпечення сталого використання біоресурсів та збереження біорізноманіття басейну Дніпра; нових економічних моделей господарювання у рибних господарствах різних форм власності.

Дослідні господарства Інституту є основною експериментальною базою установи та місцем виробничої перевірки результатів наукових експериментів з питань профілактики та боротьби з хворобами риб, відпрацювання заходів поліпшення екологічного стану ставів, випробовування нових рецептів рибних комбікормів та методів стимулювання інтенсивності перебігу біопродукційних процесів в екосистемах водойм.

УДК 639.311.06:639.2.084

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РЫБНОЙ ОТРАСЛИ В УКРАИНЕ

О.В. Шкарупа¹, В.Ф. Пличко², А.В. Кожушко¹

¹ Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

² Госкомитет рыбного хозяйства Украины

Приведены показатели эффективности работы рыбопромышленных, рыбохозяйственных и рыбоохранных организаций, дан структурный анализ вылова рыбы Украиной в морских и внутренних водоемах, а также экспорта и импорта рыбной продукции.

Рыбное хозяйство, как целостный комплекс играет очень важную роль в экономике Украины. Он включает в себя: вылов рыбы и ее переработку, воспроизводство и охрану рыбных запасов, разведение и выращивание товарной рыбы, селекционно-племенную работу, научно-исследовательское и проектно-конструкторское обеспечение, отраслевую многоуровневую систему обучения кадров.

Рыбохозяйственной деятельностью занимаются более 6 тыс. физических и юридических особ. Численность работающих в рыбной отрасли составляет

около 30 тыс. человек. В сферу влияния Государственного комитета рыбного хозяйства Украины входят: 80 предприятий государственной собственности; государственные морские порты; 6 комплексов, занимающихся воспроизводством рыбных запасов; 4 высших учебных заведения; 9 научных организаций, занимающихся проблемами управления водными ресурсами Украины; 145 предприятий и организаций разных административно-правовых норм, занятых переработкой рыбной продукции. Госкомрыбхозом контролируется рыбохозяйственная деятельность 500 пользователей, которые